

[Sigsgaard.]

fødevarerpriser, og det vil påvirke industriens konkurrenceevne. Dertil kommer, at på længere sigt kan tendenserne til overskudsproduktion i fællesmarkedet føre til beslutninger, der reducerer landbrugets økonomiske udbytte, nemlig hvis man f. eks. søger landbrugsproblemerne løst gennem lavere producentpriser.

I den forbindelse må jeg erklære mig enig med dem, der forlanger en ny formand i markedsudvalget. Hvis regeringspartierne ikke ligefrem er interesseret i, at de nordiske forhandlinger vanskeliggøres unødigt, vil de nok selv foreslå eller foretage en udskiftning på denne post.

Det danske samfund vil i de nærmeste år, uanset om man tilslutter sig det ene eller det andet fællesskab eller økonomiske union, blive stillet over for de samme væsentlige udfordringer. Intet erhvervs problem kan løses isoleret, men kun ud fra en helhedsbetragtning. Derfor kan landbruget ikke ud fra snævre erhvervsmæssige synspunkter kræve vidtrækkende samfundspolitiske beslutninger truffet. Produktionsforholdene på landbrugsområdet i Europa i dag gør dansk landbrugs fremtid til en tvivlsom affære, og den nuværende produktion kan næppe under nogen omstændigheder opretholdes. Det kan man jo lige så godt nu indrette sig efter i stedet for fortsat at arbejde med støtteordninger så kortsigtede, at de direkte har skadet landmændene.

Industrien står i dag over for to væsentlige udfordringer. Den ene består i, at langt større udenlandske virksomheder med et stort etableret marked på områder, der er velegnede til masseproduktion, vil være i stand til at producere varer i langt større skala og til lavere priser end tilsvarende mindre danske virksomheder. Den anden udfordring er den teknisk-videnskabelige. Dansk industri kraftige udvikling de senere år har været baseret på, at man hurtigt har kunnet tilfredsstille efterspørgslen efter højt udviklede specialprodukter. Men i fremtiden vil det være næsten umuligt for de ret små danske virksomheder, der står for denne produktion, at følge den accelererende tekniske udvikling op og anvende dens resultater i industrien. Det ville være at putte sig selv blår i øjnene at tro, at disse ud-

fordringer kan klares ved hjælp af toldbeskyttelse eller inportrestriktioner; det er umuligt.

Problemet er nok størst for de varers vedkommende, der med størst fordel kan fremstilles i masseproduktion. Meget store investeringer vil blive nødvendige, og det danske hjemmemarked vil aldrig kunne danne basis for en sådan produktion, der må have garanteret visse afsætningsmuligheder. Også den teknisk-videnskabelige udfordring er kapitalkrævende. Investeringer i industrielle forskningsafdelinger vil være nødvendige og vil overstige de fleste virksomheders og det danske kapitalmarkeds formåen.

En eller anden form for samarbejde med andre nationer er derfor uundgåelig. Et sådant samarbejde vil nødvendigvis blive meget snævert, selv om det måske ikke er det i første omgang, og vil komme til at berøre hele samfundslivet, ikke kun vores økonomi. Derfor vil tilpasningen til et sådant samarbejde foregå lettest, hvis det indgås med de nordiske lande. Her er samfundsstrukturen, forholdet mellem kapital og statsmagt, arbejdsklimaet, det kulturelle niveau og meget andet ikke så forskelligt. Samtidig adskiller de nordiske lande sig politisk en del fra de centraleuropæiske lande.

Et snævert samarbejde med andre stater, som altså er uundgåeligt, vil på lidt længere sigt også komme til at omfatte og i første omgang i hvert fald berøre såvel udenrigs- som sikkerhedspolitik, og det vil blive resultatet, selv om statsministrene i forbindelse med tankerne om det nordiske samarbejde har vedtaget, at disse spørgsmål skal holdes udenfor; det kan man gøre en tid, men ikke altid. Et sådant snævert samarbejde også vedrørende udenrigs- og sikkerhedspolitik og på andre områder kræves jo allerede mere eller mindre i fællesmarkedet, der klart har erklæret, at man ikke vil have neutrale stater med. Til de ordførere, der i dag ligesom har sammenlignet Frankrigs situation med Sveriges situation, vil jeg sige, at jeg tror, de skal tænke over den problemstilling én gang til. Sverige er et alliancefrit land, det er Frankrig nu engang ikke; der er en fundamental forskel dér. Hvis Danmark går ind i EEC, tyder meget på, at det nordiske samarbejde dermed én gang for alle vil være